

Huvudman

Västerviks kommun
barn.utbildning@vastervik.se

Beslut

Datum 2026-03-10
Dnr SI 2025:10799
Sida **1 (15)**

Ärendet

Tillsyn av introduktionsprogram vid gymnasieskolan Västerviks gymnasium Rektorsområde 4 i Västerviks kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerviks kommun att senast den **10 juni 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet, frånvaro, särskilt stöd och åtgärdsprogram. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västerviks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Västerviks kommun ska vidta följande åtgärder

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på sitt modersmål ges sådan studiehandledning utifrån elevernas behov. En förteckning över dessa elever, samt en redogörelse över vilka ansträngningar som gjorts i syfte att ge dessa elever studiehandledning på modersmålet, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 2 § första stycket skollagen och 9 kap. 9 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

Frånvaro

2. Se till att rektorn tillsammans med lärare och annan personal senast **den 30 april 2026** identifierar vilka av skolans elever som har upprepad eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. En förteckning över dessa elever ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (15 kap. 16 § skollagen).
3. För varje elev med upprepad eller längre frånvaro ska rektorn se till att det skyndsamt startas en utredning (om det inte anses

obehövt) om orsakerna till frånvaron och, vid behov, även en utredning om särskilt stöd. Rektorn ska i en förteckning dokumentera vilket datum en utredning om frånvaron har startats och eventuellt slutförts för respektive elev under perioden från och med **den 10 mars 2026 till och med den 3 juni 2026**. Om utredningar bedöms som obehövt och utredning inte genomförs ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Vidare ska rektorn se till att det för var och en av de elever som har en upprepad eller längre frånvaro vidtas åtgärder som bedöms nödvändiga för att eleverna ska öka sin närvaro och fullgöra sin skolgång. Åtgärderna ska ha sin utgångspunkt i den utredning om frånvaro (och vid behov en utredning om särskilt stöd) som genomförts. Förteckningen, samt tre avidentifierade utredningar (om sådana finns) om de åtgärder som vidtagits för respektive elev framgår, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (15 kap. 16 § skollagen och prop. 2017/18:183 s. 73–76).

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

4. Se till att vid minst ett tillfälle före **den 30 april 2026** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav avseende när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 a § första stycket samt 3 kap. 7 § skollagen).
5. Se till att alla elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas anmäls till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden från och med **den 10 mars 2026 till och med den 3 juni 2026** och vilket datum som anmälan gjorts för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
6. Rektorn ska, för varje anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn, eller som redan har inkommit men där utredning inte har påbörjats, se till att respektive elevs behov av särskilt stöd utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om

eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som har inletts under perioden från och med **den 10 mars 2026 till och med den 3 juni 2026**. Av dokumentationen ska det framgå vilket datum en utredning har startats och, i förekommande fall avslutats, för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).

7. Se till att rektorn, eller den rektorn har överlåtit beslutanderätten till, för varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas före **den 3 juni 2026** fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Eleven och elevens vårdnadshavare underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet och hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden från och med **den 10 mars 2026 till och med den 3 juni 2026** (3 kap. 9 §, 28 kap. 16 §, 29 kap. 10 § skollagen, 33 § förvaltningslagen [2017:900] och prop. 2009/10:165 s. 665).
8. Se till att elevens behov av särskilt stöd, som en utredning visar, och hur stödet ska tillgodoses framgår av åtgärdsprogram samt att särskilt stöd ges i enlighet med elevers beslutade åtgärdsprogram. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med de tre senast beslutade åtgärdsprogrammen (om sådana finns) samt en redogörelse över hur eleverna ges det särskilda stöd som framgår av åtgärdsprogrammen (3 kap. 9 § skollagen och prop. 2013/14:160, s. 29).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser extra anpassningar.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (2025:10799) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2025 inlett en tillsyn av Västerviks gymnasium Rektorsområde 4 i Västerviks kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten avseende introduktionsprogrammen vid Västerviks gymnasium Rektorsområde 4 följer gällande bestämmelser om studiehandledning på modersmålet, frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 3 och 4 februari 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat alla aktiva åtgärdsprogram för elever på introduktionsprogrammet, utredningar om behov av särskilt stöd, förteckning över namn på elever från stödverksamheten Navet med information om vilka inriktningar på introduktionsprogrammet eleverna går, frånvaroutredningar och frånvarostatistik för elever på introduktionsprogrammet under perioden 2025-11-24 till och med 2026-02-02. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skriftliga uppgifter inför tillsynen från skolan framgår att det finns 37 elever på skolenheten som bedöms vara i behov av studiehandledning på sitt modersmål men som inte får studiehandledning på modersmålet trots att de har rätt till det. Behovet av studiehandledning för de 37 eleverna avser modersmål på 22 olika språk.

Av intervju med rektorn framgår att i vart fall 30 elever har behov av studiehandledning på modersmålet.

Av intervju med lärare framgår att det finns flera elever på skolenheten som har behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det och att det framför allt rör elever som är i behov av studiehandledning på ett minoritetsspråk.

Rektorn uppger under intervjun att orsakerna till att eleverna inte ges studiehandledning på modersmålet bland annat är att eleverna inte vill ha studiehandledning och att tillgången till studiehandledare som talar elevers efterfrågade modersmål är begränsad. Av intervju med rektorn framgår att rektorn är osäker på vilka ansträngningar skolan har gjort för att hitta studiehandledare och att rektorn inte försökt samarbeta med intilliggande kommuner eller undersökt möjligheten till fjärrundervisning.

Av intervju med rektorn framgår vidare att det är eleven själv som ansöker om studiehandledning på modersmålet via en digital blankett som finns på skolans hemsida. Ansökan går till kommunens modersmålsenhet som därefter undersöker möjligheten att ge studiehandledning på det sökta språket. Kommunens modersmålsenhet informerar eleverna om modersmålsverksamheten vid varje skoluppstart. Rektorn uppger att det är tveksamt om modersmålsenheten tydligt informerar om rätten till studiehandledning på modersmålet vid varje skoluppstart. Rektorn uppger att skolan borde bli bättre på att informera om rätten till studiehandledning på modersmålet i samband med att elevers individuella studieplaner upprättas.

Av huvudmannens synpunkter inkomna den 2 mars 2026 framgår att rektorns och elevhälsans uppfattning är att elever *kan* ha behov av studiehandledning på modersmålet.

Vidare framgår att det tidigare rått brist på studiehandledare med pedagogisk utbildning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att alla elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap. 2 § första stycket skollagen).

Av gymnasieförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (9 kap. 9 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att ge studiehandledning på modersmålet till alla elever som är i behov av det. Av skriftliga uppgifter inför tillsynen samt av intervjuer med lärare, elevhälsan

och rektorn framgår att det finns elever med behov av studiehandledning på modersmålet, men som inte ges det. Visserligen har huvudmannen i synpunkter från den 2 mars 2026 framfört att elevhälsans och rektorns uppfattning är att det *kan* finnas behov av studiehandledning i modersmålet för elever på skolan men som inte ges det. Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i ärendet bedömer Skolinspektionen att det är sannolikt att det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte ges det. Studiehandledning på modersmålet är en rättighet för en elev som behöver det. För den enskilda eleven kan studiehandledning på modersmålet göra det möjligt för eleven att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas även om eleven inte klarar att följa undervisningen på svenska. Att alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte får detta är således en brist.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skriftliga uppgifter inför tillsynen framgår att cirka 60 elever haft en ogiltig frånvaro mellan 10 och 20 procent eller mer under de senaste 12 månaderna och att skolan under samma period startat 12 frånvaroutredningar. Skolinspektionens utredare ställer frågor om elever med anledning av den frånvarostatistik som skolan redovisat avseende de 60 eleverna. Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att ett stort antal av eleverna på introduktionsprogrammen har upprepad eller längre frånvaro. Av intervjuerna framgår vidare att det är obehövligt att starta frånvaroutredningar för de elever med upprepad eller längre frånvaro som skolan inte startat frånvaroutredningar för. Detta beror enligt lärare, elevhälsan och rektorn på att heltidsmentorerna har god kännedom om eleverna och orsakerna till elevernas frånvaro samt har kontinuerlig kontakt med eleverna och i förekommande fall med elevernas vårdnadshavare.

Av intervju med lärare framgår att, trots att skolan har god kännedom om sina elever, det finns en risk att information om elever stannar hos enbart en anställd på skolan vilket kan leda till att eleven inte kommer vidare till rätt profession som kan ge rätt stöd. Lärarna uppger att de inte är ansvariga för att genomföra frånvaroutredningar men att de informerar heltidsmentorerna om elever där lärarna saknar kännedom om elevers frånvaro. Lärarna uppger att de informerar om detta vid möten som sker varannan vecka där mentorer, lärare och specialpedagog deltar. Lärarna uppger att det, såvitt de känner till, är heltidsmentorerna som startar frånvaroutredningar.

Av intervjuer med rektorn och elevhälsan framgår att heltidsmentorerna följer upp elevernas frånvaro och löpande dokumenterar sin dagliga kontakt med eleverna. Av den löpande dokumentationen framgår orsakerna till frånvaron, vilka åtgärder skolan behöver vidta för att komma till rätta med frånvaron och hur dessa åtgärder ska följas upp. Vidare framgår att i de fall heltidsmentorerna saknar kännedom om elevernas frånvaro diskuteras eleven på elevhälsans regelbundna strategimöten, där rektorn deltar, och då startar rektorn en frånvaroutredning. I arbetet med en frånvaroutredning involveras elevhälsan på olika sätt, exempelvis genom specialpedagogen eller kuratorn. Rektorn uppger att en frånvaroutredning kan leda till en utredning om särskilt stöd.

Av intervju med elevhälsan framgår att mentorerna för löpande anteckningar om arbetet kring elevernas frånvaro. Vidare framgår att arbetet dokumenteras i elevens skolplan. Av intervju med rektorn framgår att rektorns uppfattning är att skolplanen, tillsammans med heltidsmentorernas dokumentation, utgör den formella frånvaroutredningen.

Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att det inte finns heltidsmentorer i stödverksamheten Navet och att det är lärarna i Navet som är mentorer för sina elever. Av intervju med lärare framgår att de inte känner till vem som ansvarar för att starta frånvaroutredning för eleverna i Navet. Av intervjun framgår att lärarna har daglig kontakt med sina elever i Navet och deras vårdnadshavare men att lärarna inte för någon systematisk dokumentation kring frånvaroarbetet, men att det kan förekomma enstaka mötesanteckningar efter möten med elever gällande frånvaron. Vidare framgår att lärarna diskuterar eleverna i Navet med elevhälsan vid de regelbundna strategimötena. Av intervjun med lärarna framgår att det för närvarande finns fyra elever som har en upprepad eller längre frånvaro där lärarna inte känner till orsaken till frånvaron och för vilka frånvaroutredning inte startat trots att det inte är obehövligt att starta en frånvaroutredning.

Av intervju med rektorn framgår att lärarna i Navet ansvarar för att sköta den löpande dokumentationen avseende elevernas frånvaro och att lärarna i Navet har god kännedom om sina elever och kontakt med elevernas vårdshavare. Vidare framgår att lärarna inte dokumenterar frånvaroutredningar skriftligen för eleverna i Navet, vilket blivit känt för rektorn under Skolinspektionens besök i verksamheten. Rektorn uppger att det arbetet måste bli mycket bättre eftersom det för närvarande saknas dokumenterade åtgärder för att komma till rätta med elevers frånvaro samt möjlighet att utvärdera och följa upp desamma. Enligt rektorn finns det elever på Navet som skolan bedömer har en upprepad eller längre frånvaro och där någon frånvaroutredning inte startats trots att det inte är obehövligt. Av huvudmannens synpunkter inkomna den 2 mars 2026 framgår att lärare i Navet arbetar med frånvaro kontinuerligt bland annat

genom möten med elevhälsan och att det inte stämmer att frånvaro som är upprepad eller längre inte utreds, men att dokumentationen måste struktureras upp.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev i gymnasieskolan har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (15 kap. 16 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen (prop. 2017/18:183) framgår bland annat att regeringen anser att det är allvarligt att frånvaron är så omfattande i gymnasieskolan. Frånvaro leder i många fall till sjunkande studieresultat och ibland även till att eleven inte når målen för utbildningen. Enligt en rapport från Skolverket var bl.a. hög frånvaro en av de viktigaste orsakerna till att gymnasieelever inte fick godkända betyg i en eller flera kurser (Risk för icke godkänt, Skolverket, 2010). Även Skolverkets uppföljning av gymnasieskolan med fokus på introduktionsprogrammen visar att hög frånvaro är en vanlig orsak till att elever inte når behörighet till nationella program (Introduktionsprogram, Skolverket, rapport 413, 2014). Frånvaro kan således indikera att en elev håller på att distansera sig från skolan, vilket på sikt kan leda till studieavbrott och i förlängningen därmed ökade risker för arbetslöshet och utanförskap. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i projektet Plug In identifierat framgångsfaktorer för att förhindra studieavbrott varav en sådan faktor är att uppmärksamma tidiga varningssignaler i form av just frånvaro. Vidare framgår av förarbetena att det är viktigt att arbeta förebyggande och att utreda bakomliggande orsaker till elevers frånvaro och bristande måluppfyllelse, så att lämpliga åtgärder i god tid kan vidtas så att eleverna ska uppnå utbildningsmålen (s. 73–74).

Rektorn bör ansvara för att upprepad eller längre frånvaro utreds oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. En utredning ska dock inte behöva göras i de fall en utredning är obehövlig, som t.ex. vid redan beviljad ledighet eller om rektorn redan har kännedom om återkommande behov av vårdbesök (s. 75).

Enligt förarbetena måste frågan om hur omfattande en utredning av frånvaro behöver vara avgöras i det enskilda fallet. Regeringen anser att det i vissa fall kan räcka med en enklare utredning, t.ex. att vid en längre anmäld sjukfrånvaro begära in sjukintyg från eleven eller elevens vårdnadshavare. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, t.ex. bristande bemötande eller behov av särskilt stöd. Det är också viktigt att skolan dokumenterar arbetet med att åtgärda frånvaro och att det finns goda

rutiner för uppföljning av frånvaron, t.ex. så att elever inte kan vara frånvarande utan att det framgår av skolans frånvarorapportering. I kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan anges att skolan behöver dokumentera sitt arbete med att utreda problem och vidta åtgärder för att komma till rätta med frånvaron. Arbetet med en elevs frånvaro kan pågå under lång tid och bestå av omfattande utredningsmaterial. Det är därför angeläget med tydliga rutiner för hur arbetets alla delar dokumenteras. Dokumentation innebär också ett stöd under arbetets gång och skapar kontinuitet. Det är därtill viktigt att rektorn ser till att åtgärder följs upp och om de visat sig verkningslösa, att nya åtgärder prövas och utvärderas för att få eleven att delta i utbildningen. (Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan, s. 22 f.) (s. 75–76).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att utreda elevers frånvaro. Tillsynen visar att rektorn visserligen startar utredning för att utreda frånvaron för elever med upprepad eller längre frånvaro i de fall det inte är obehövt att starta utredning, men att det inte sker i alla fall, vilket är en brist. Tillsynen visar att det på skolan finns ett flertal elever med upprepad eller längre frånvaro där det bedömts behövt att starta frånvaroutredning men för vilka det saknas dokumenterade utredningar om frånvaron, vari åtgärder för att komma till rätta med elevers frånvaro framgår. Att det saknas dokumenterade utredningar avseende elevers frånvaro medför att det saknas möjlighet att utvärdera och följa upp åtgärderna. Visserligen har huvudmannen i synpunkter från den 2 mars 2026 framfört att det inte stämmer att frånvaro som är upprepad eller längre inte utreds, men att dokumentationen måste struktureras upp. Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i ärendet bedömer Skolinspektionen att det är sannolikt att det finns brister i skolenhetens arbete med att utreda elevers frånvaro. Avsaknaden av dokumenterade utredningar om frånvaron riskerar att leda till att effektiva åtgärder för att komma till rätta med elevers frånvaro inte sätts in i rätt tid, alternativt inte sätts in alls.

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att om en lärare, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befarar att en elev inte kommer att uppfylla de betygsgränser som minst ska uppfyllas anmäls detta inte alltid till rektorn.

I intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att flertalet elever som läser på skolans introduktionsprogram inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas i flera ämnen trots att de ges extra anpassningar. Det framgår att det finns flera anledningar till att lärarna inte anmäler dessa elever till rektorn för att utreda elevernas behov av särskilt stöd, exempelvis att eleverna behöver mer tid i skolan och att lärarna arbetar utifrån ett längre tidsperspektiv och att de gör en anmälan först när lärarna utvärderat elevens progression och provat alla extra anpassningar. Av intervju med rektorn framgår att det är svårt för lärare att avgöra när de ska fortsätta att ge extra anpassningar eller när de ska gå vidare och anmäla eleven för att utreda elevens behov av särskilt stöd. Vidare framgår av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn att ytterligare en orsak till att lärarna inte anmäler dessa elever för att utreda elevernas behov av särskilt stöd är att skolan har begränsade specialpedagogiska resurser och saknar modersmålslärare i ett språk, vilket försvårar utredningar. Detta medför enligt lärare och rektorn att lärare avstår från att anmäla elever eftersom en anmälan inte alltid leder till en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Av huvudmannens synpunkter inkomna den 2 mars 2026 framgår att det "utifrån nuvarande läget med specialpedagog inte finns tillräckligt med resurs."

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att rektorn inte alltid startar en utredning av behov av särskilt stöd för varje anmälan om detta som rektorn mottar. Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att anledningarna till att en utredning om särskilt stöd inte alltid startar efter anmälan bland annat är att rektorn i stället för att inleda en utredning kan besluta att lärare ska fortsätta med extra anpassningar. Det framgår vidare att rektorn är av uppfattningen att om det i dialog med personalen framkommer att personalen har god kännedom om eleven startar inte rektorn en utredning av behov av särskilt stöd samt att det är svårt att utreda en elevs behov av särskilt stöd om eleven har hög frånvaro. Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att utredning inte startat för tre av eleverna som anmälts för att utreda behov av särskilt stöd under höstterminen 2025 utan att dessa elever i stället ges extra anpassningar av lärare inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av intervju med lärare framgår vidare att elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, exempelvis hög frånvaro, inte anmäls för att utreda behov av särskilt stöd. Det beror enligt lärare på att de i sådana fall skulle behöva anmäla ett mycket stort antal elever vilket inte är möjligt till följd av skolans begränsade resurser. Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att rektorn startar en utredning om behov av särskilt stöd för elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation i de fall det finns ett behov av en sådan utredning. Av intervju med elevhälsan framgår att rektorn startat en utredning om särskilt stöd för i vart fall två elever som uppvisat andra svårigheter i sin skolsituation.

I intervjuer med elevhälsan och rektorn framkommer att efter en utredning av en elevs behov av särskilt stöd fattar rektorn beslut om att utarbeta ett åtgärdsprogram. Vidare framgår att rektorn inte alltid fattar beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram efter varje avslutad utredning. Av intervju med elevhälsan framgår att skolan startade en utredning om behov av särskilt stöd för en elev under höstterminen 2025 men att utredningen avslutades då den inte längre var möjlig att genomföra och att rektorn efter avslutad utredning inte fattade beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Det framgår vidare av intervju med rektorn att rektorn inte fattar beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram i de fall utredningarna avslutats till följd av elevers bristande medverkan.

Skolinspektionen har tagit del av samtliga 28 aktiva åtgärdsprogram för elever på introduktionsprogram på skolenheten. Av dessa framgår när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Av intervju med elevhälsan framgår att det finns fler än 28 elever som ges särskilt stöd men där stödet inte föregåtts av en anmälan och/eller utredning eller finns dokumenterat i ett åtgärdsprogram. Av huvudmannens synpunkter från den 2 mars 2026 framgår att särskilt stöd ges utan att ett åtgärdsprogram är upprättat utifrån att introduktionsprogrammet är en åtgärd i sig.

Av fem åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av i samband med verksamhetsbesöket framgår att elevens behov av särskilt stöd inte finns beskrivet i åtgärdsprogrammet. Av intervju med elevhälsan framgår att anledningen till att elevens behov inte alltid framgår av åtgärdsprogrammet är att elevens behov av särskilt stöd inte har utretts och att eleven ges det stöd läraren föreslagit i sin anmälan eller det stöd eleven har getts vid en tidigare skola. Vidare framgår att särskilt stöd kan ges utan att stödet är dokumenterat i ett åtgärdsprogram i de fall en utredning från exempelvis en vårdcentral ligger till grund för stödet.

Av intervju med rektorn framgår vidare att elevers behov av särskilt stöd inte alltid framgår av ett åtgärdsprogram eftersom elever inte alltid har utretts för behov av särskilt stöd. Av intervjun framgår att det i ett fall beror på att det har kommit önskemål om specifika åtgärder från vårdnadshavare vilket dokumenterats i elevens åtgärdsprogram, men att eleven inte utretts för behov av särskilt stöd.

Av intervju med rektorn framgår att eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta i samband med utredningen när ett åtgärdsprogram utarbetas.

I intervjuer med lärare och elevhälsan framkommer att det på skolenheten finns elever som ges särskilt stöd genom exempelvis extra stödlektioner eller läser enligt reducerat program. Av intervjuerna framgår vidare att flera av dessa elevers behov av särskilt stöd inte har utretts och att de inte

har utarbetade åtgärdsprogram. Det framkommer vidare att det förekommer att elever erbjuds särskilt stöd efter en utredning av elevens behov av särskilt stöd men att det särskilda stödet inte alltid dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Av intervju med elevhälsan framgår att i de fall en elev ges särskilt stöd genom stödlektioner och det inte är dokumenterat i ett åtgärdsprogram tas inte ett sådant stöd bort utan vårdnadshavarens tillåtelse.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet och att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen ges möjligheter till kompetensutveckling (2 kap. 34 a § första stycket skollagen).

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Vidare framgår att samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § (28 kap. 16 § skollagen).

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt denna lag hos en kommun, en region eller en enskild huvudman tillämpas bland annat 33 § förvaltningslagen (29 kap. 10 § skollagen).

Av förvaltningslagen framgår att en myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende så snart som möjligt ska underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt (33 § förvaltningslagen).

Av prop. 2013/14:160 framgår att såväl behovet av särskilt stöd som de konkreta åtgärder som ska vidtas anges i åtgärdsprogrammet är viktigt dels därför att åtgärdsprogrammet är ett redskap för lärare, rektorer och annan skolpersonal i arbetet med att stödja eleven så att han eller hon kan nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, dels för att eleven och vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som avses att vidtas eller om de vill överklaga beslutet om åtgärdsprogram. Det är även viktigt för att beslutet och dess effekter ska kunna följas upp och utvärderas (s. 29).

Av prop. 2009/10:165 framgår att om en utredning anses visa att eleven inte behöver något särskilt stöd måste ett formellt beslut fattas om att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Detta är en förutsättning för att frågan om särskilt stöd ska kunna överprövas efter överklagande hos Skolväsendets överklagandenämnd (s. 665).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Tillsynen visar att det finns flera elever som inte anmälts och utretts för behov av särskilt stöd trots att ett sådant utredningsbehov finns samt att elever ges särskilt stöd trots att deras behov av särskilt stöd inte utretts. Utredningen visar att lärare och rektorn befarar att flera elever inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas trots extra anpassningar men att eleverna trots det inte anmälts eller utretts för behov av särskilt stöd, vilket är en brist.

Om anmälan till rektorn inte görs när det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, och elevens eventuella behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha behov av och rätt till enligt skollagen.

Av tillsynen framgår att lärare inte alltid anmäler elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation för att utreda behov av särskilt stöd trots att det finns ett sådant behov. Att lärare inte anmäler elever får till följd att rektorn inte startar utredning av elevens behov av särskilt stöd i alla fall då en elev uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Av tillsynen framgår visserligen att rektorn ser till att behovet av särskilt stöd utreds om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i ärendet bedömer Skolinspektionen dock att det är sannolikt att det finns elever som uppvisar

andra svårigheter i sin skolsituation som inte utreds för behov av särskilt stöd trots att det finns ett sådant behov, vilket är en brist.

Vidare bedömer Skolinspektionen att skolenheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller att utarbeta åtgärdsprogram för samtliga elever som ges särskilt stöd och åtgärdsprogrammets innehåll.

Utredningen visar att det finns elever på skolan som ges särskilt stöd utan att rektorn fattat beslut om att utarbeta åtgärdsprogram för dessa elever, vilket är en brist. Utredningen visar dessutom att elevens behov av särskilt stöd inte alltid framgår av elevens åtgärdsprogram, vilket är en brist.

Tillsynen visar vidare att i de fall åtgärdsprogram inte upprättas efter en avslutad utredning om särskilt stöd fattar inte rektorn beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram, vilket är en brist. Det innebär att eleven och elevens vårdnadshavare inte informeras om det fullständiga innehållet i beslutet och hur det går till att överlägga beslutet till Skolväsendets överklagande nämnd, vilket också är en brist.

Av utredningen har inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller att det av programmet ska framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen samt att eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Västerviks kommuns verksamhet vid Västerviks gymnasium
Rektorsområde 4 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehandledning på modersmålet, frånvaro, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Det finns därför skäl att förelägga Västerviks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att om en lärare befarar att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, ges eleverna stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framgår att skolan ger alla elever på skolans

introduktionsprogram extra anpassningar, vilket sker i form av exempelvis anpassningar i schemat, särskilda instruktioner, utbildning i mindre sammanhang, hög lärartäthet och nivåanpassad undervisning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 § skollagen, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Åhman Lundberg

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Åhman Lundberg

X Sofie Liljebäck

Föredragande
Signerat av: Sofie Liljebäck